

Notitie "Eigen bijdrage Wmo: een andere koers"

Zie voor uitgebreide toelichting de bijlage.

Aanleiding: zorgen over de hoogte van de eigen bijdrage

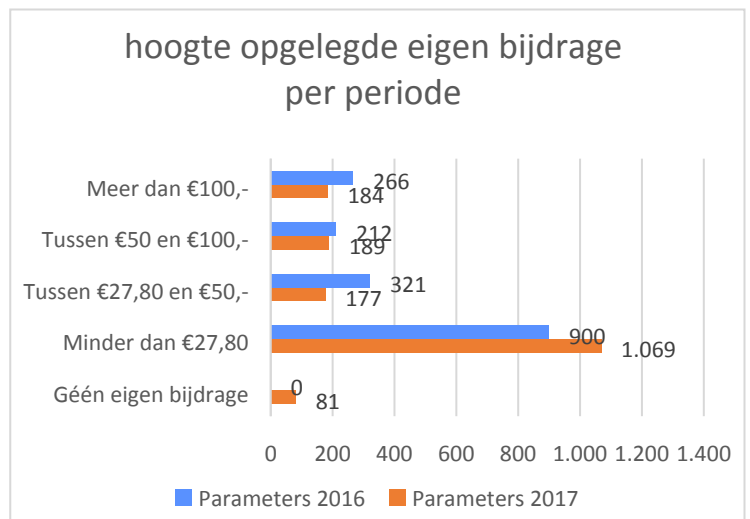
In de (landelijke) media duiken sinds de invoering van de Wmo 2015 berichten op dat de eigen bijdrage Wmo die mensen moeten betalen fors gestegen is. Hoge kosten in de zorg zouden volgens deze berichtgevingen ertoe kunnen leiden dat inwoners afzien van door de gemeente georganiseerde zorg. Of dit ook in de gemeente Weert speelt, weten we niet. Het blijkt heel moeilijk te zijn om signalen over mogelijke zorgmijding boven tafel te krijgen. Via cliëntorganisaties als het Wmo-platform, het Lokaal Zorgvrageroverleg en het Cliëntenplatform Minima zijn weinig tot geen signalen binnengekomen. Er hebben zich bijna geen inwoners gemeld met vragen of klachten over de eigen bijdrage Wmo. Landelijke onderzoeken bevestigen de berichtgeving over "mensen mijden zorg vanwege eigen bijdrage Wmo" niet. Mensen met een beperking die gebruik maken van de Wmo, hebben daarnaast vaak ook nog andere zorgkosten, bijvoorbeeld het eigen risico van de Zorgverzekeringswet en het bijbetalen voor bepaalde medicijnen of behandelingen. Met het eigen bijdrage beleid heeft de gemeente een instrument in handen om (groepen) inwoners in meer of mindere mate te ondersteunen.

De eigen bijdrage Wmo in de gemeente Weert

Hoeveel eigen bijdrage iemand moet betalen, hangt af van zijn persoonlijke situatie: één- of meerpersoonshuishouden, AOW-gerechtigd of niet, hoogte van het inkomen van het huishouden en het zorggebruik (hoeveel zorg krijgt iemand en wat kost die zorg).

Het CAK berekent wat iemand per periode aan eigen bijdrage Wmo moet betalen (een jaar heeft 13 periodes). Er is een wettelijk vastgelegde berekeningswijze, aan de hand van landelijk vastgelegde parameters. Bij de berekening wordt rekening gehouden met de draagkracht van een huishouden. Bovendien mag de eigen bijdrage nooit hoger zijn dan de kostprijs van de voorziening. Tot nu toe volgt de gemeente Weert het landelijke beleid en legt dus een eigen bijdrage op die overeenkomt met wat de wetgever als "redelijk" heeft bepaald. Wel is het in de gemeente Weert mogelijk voor mensen met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum om zich te verzekeren voor de eigen bijdrage Wmo via de Collectieve Zorgpolis voor Minima (CZM). De verzekeraar betaalt dan de eigen bijdrage, in plaats van de inwoner. 95% van de Wmo-gebruikers met een inkomen tot 130% maakt gebruik van deze mogelijkheid.

De wetgever heeft vanaf 2017 de eigen bijdrage verlaagd: de groep meerpersoonshuishoudens onder de AOW-gerechtigde leeftijd wordt vrijgesteld van de eigen bijdrage tot een inkomen van € 35.000. Ook is de laagste periodebijdrage bijgesteld van € 19,40 naar € 17,50 en stijgt de eigen bijdrage vanaf de inkomensafhankelijke grens minder snel (12,5% in plaats van 15%). Dit betekent dat we – los van lokale keuzes – in 2017 waarschijnlijk minder inkomsten uit eigen bijdrage zullen ontvangen. In de grafiek hiernaast is te zien wat de landelijke maatregelen zouden betekenen voor de hoogte van de eigen bijdrage van onze inwoners, als we uitgaan van de mensen die in 2016 gebruik maakten van een Wmo-maatwerkvoorziening (hulp bij het huishouden, begeleiding, dagbesteding, hulpmiddel, vervoersvoorziening, etc.). Bijvoorbeeld: het aantal huishoudens dat meer dan € 100 per zorgperiode betaalt, zou afnemen van 266 naar 184. Ook zouden 81 huishoudens uit de categorie "meerpersoons, niet AOW-gerechtigd" vrijgesteld zijn van de eigen bijdrage.

Opties voor het aanpassen van het eigen bijdrage beleid

In de Wmo is bepaald dat de gemeente een lagere eigen bijdrage mag opleggen aan haar inwoners. Dat betekent dat de gemeente de parameters die landelijk zijn bepaald, naar beneden mag bijstellen. Mensen gaan dan minder eigen bijdrage betalen. We zagen dat al in de grafiek op de vorige pagina: landelijk zijn vier parameters veranderd en dit betekent dat mensen minder (of zelfs geen) eigen bijdrage hoeven te betalen. Dit betekent ook dat de gemeente vanaf 2017 minder inkomsten uit de eigen bijdrage ontvangt. Naar verwachting nemen de inkomsten af van € 967.000 in 2016 naar ongeveer € 700.000 in 2017. Er zijn spelregels voor het bijstellen van de parameters. In de bijlage wordt dit uitgebreid toegelicht. Hoofregel is dat de gemeente niet één bepaald type huishoudens mag bevoordelen, maar alle inwoners met dezelfde draagkracht in gelijke mate tegemoet moet komen. Uitzondering daarop is het vrijstellen van de eigen bijdrage tot een bepaalde inkomensgrens. Daarbij mag wel onderscheid worden gemaakt naar klantgroep (eenpersoons- of meerpersoonshuishouden, wel of niet AOW-gerechtigd).

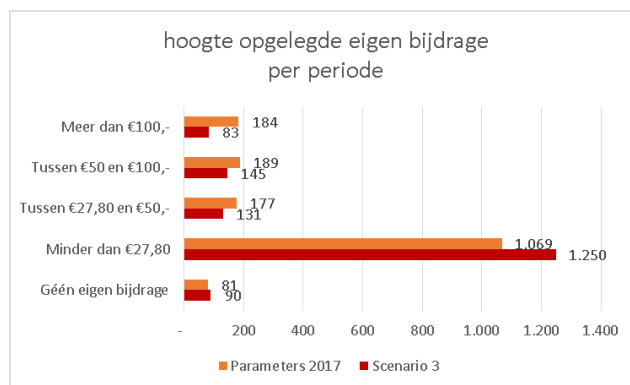
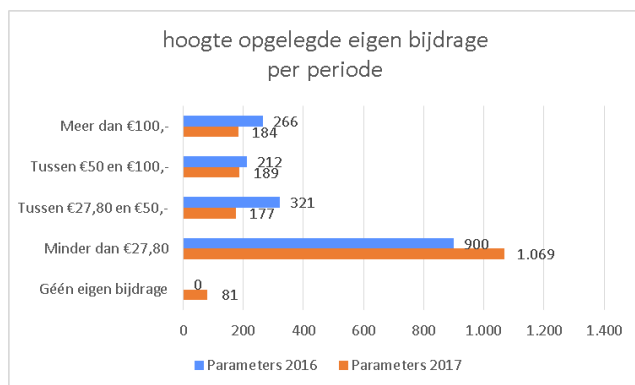
Het college stelt de raad voor om een keuze te maken uit de volgende scenario's:

1. Handhaven van het huidige beleid: uitgangspunt bij de Wmo is dat mensen zelf zorgen voor hun participatie. Een bijdrage voor de zorgkosten voor de ondersteuning die de gemeente aanbiedt, past daarbij. Inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum kunnen zich via de CZM verzekeren voor de eigen bijdrage en doen dat ook massaal. De inkomsten uit de eigen bijdrage zijn een goede aanvulling op het rijksbudget voor Wmo. Bovendien zijn er zijn nauwelijks klachten over de eigen bijdrage in onze gemeente. In dit scenario volgen we het landelijke beleid, dat immers "redelijk" is.
2. Afschaffen van de eigen bijdrage: mensen die ondersteuning nodig hebben vanwege hun beperking, zouden daarvoor geen eigen bijdrage moeten betalen. Ze hebben al kosten genoeg. In dit scenario zetten we de eigen bijdrage voor alle groepen op €0. Dit betekent dat de inkomsten van de gemeente ook op € 0 komen te staan.
3. Aanpassen naar draagkracht: alle inwoners ontzien, met meeste positieve effect voor de groep "130% tot modaal": inwoners die een maatwerkvoorziening van de gemeente krijgen, hebben die ook daadwerkelijk nodig. Een bijdrage in de kosten is reëel, maar sommige inkomensgroepen worden harder getroffen dan andere: de groep van 130% van het sociaal minimum tot modaal valt vaak net buiten allerlei regelingen, waardoor ze netto minder overhouden dan huishoudens met een inkomen onder de 130% van het sociaal minimum. Maar ook voor mensen met een modaal inkomen of net daarboven kan de eigen bijdrage Wmo flink doorwerken in het besteedbaar inkomen. Daarom worden in dit scenario de parameters zodanig ingesteld dat de eigen bijdrage voor alle inwoners in meer of mindere mate wordt verlaagd. Het effect zal groter zijn naarmate het inkomen dichterbij 130% van het sociaal minimum ligt en minder naarmate het inkomen daar verder vandaan ligt.

Opmerking bij scenario 3: Het bijstellen van de paramaters om het in scenario 3 benoemde effect te bereiken kan op talloze manieren. Hoe sterker wordt bijgesteld, hoe minder inkomsten uit eigen bijdrage voor de gemeente. Om te kunnen bepalen wat de optimale combinatie van verlaging van parameters is, om het gewenste effect te bereiken, is het van belang om af te spreken hoeveel minder inkomsten uit de eigen bijdrage de gemeenteraad over heeft voor deze "lastenverlichting". Via een rekenmodel is uitgewerkt wat de optimale combinatie van parameters zou moeten zijn, uitgaande van een budget voor bijstelling van globaal € 200.000 (structureel minder inkomsten). Dat zou betekenen dat de inkomsten uit de eigen bijdrage vanaf 2018 circa € 500.000 per jaar zouden bedragen. Binnen de Wmo-exploitatie 2018 en verder is hier ruimte voor. De bijstelling bestaat uit het verlagen van parameter A (maximale periodebijdrage) met 10%, het verhogen van B (inkomensafhankelijke grens) met 10% en het verlagen van C (marginaal tarief) met 3,5% naar 9% (zie bijlage voor toelichting). Concreet betekent dit dat meer huishoudens in aanmerking komen voor de laagste periode bijdrage en dat de verschillen in de periode bijdrage tussen lagere en hogere inkomens afnemen.

Samengevat:

Scenario	Effect
1: Handhaven huidig beleid	Alleen de landelijke bijstelling werkt door.
2: Afschaffen eigen bijdrage	Alle inkomensgroepen profiteren van dit voorstel in gelijke mate (betalen € 0,-).
3: Aanpassen naar draagkracht	Alle inkomensgroepen vanaf 130% van het sociaal minimum profiteren van dit voorstel, hoe dichterbij de 130% van het sociaal minimum hoe groter het positieve effect van de bijstelling is.

Scenario 1: handhaven huidige beleid

Scenario 3: nieuwe koers

Scenario 2 is niet in een grafiek weergegeven: alle 1699 mensen met een maatwerkvoorziening in 2016 gaan naar de categorie "geen eigen bijdrage".

Advies college: scenario 3

Het college adviseert de raad om te kiezen voor scenario 3 vanaf 2018 en hiervoor als financieel kader te nemen dat de bijstelling maximaal leidt tot globaal € 200.000 minder eigen bijdrage in 2018. De Wmo-exploitatie biedt ruimte om de inwoners die gebruik moeten maken van ondersteuning tegemoet te komen. Tegelijkertijd ligt afschaffen van de eigen bijdrage voor alle groepen niet voor de hand, omdat het eigen bijdrage beleid recht doet aan het principe dat wie voor zichzelf kan zorgen dat ook doet: inwoners dragen bij naar draagkracht. Bovendien blijft er zo ruimte binnen de Wmo-exploitatie om te innoveren en eventuele tegenvallers op te vangen. De inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum betalen geen eigen risico Wmo als zij zich daarvoor via de collectieve zorgpolis (CZM) hebben verzekerd. Met dit scenario worden ook de andere inkomensgroepen tegemoet gekomen. Het effect zal groter zijn naarmate het inkomen dichterbij 130% van het sociaal minimum ligt en minder naarmate het inkomen daar verder vandaan ligt.

Kanttekening tot slot: rekenmodel

Om de effecten van de voorgestelde wijzigingen in beeld te brengen is gewerkt met een rekenmodel. Een model is een vereenvoudigde weergave van de werkelijkheid. Dit betekent dat cijfers uit de berekening niet per definitie overeenkomen met de werkelijkheid. Wel geeft het model weer welke soort effecten zich voor doen en in welke mate. In de uitwerkingen van de scenario's wordt géén rekening gehouden met een mogelijke toename aan zorgconsumptie. Dit komt omdat een voorspelling van een toename aan zorgconsumptie zeer complex is. Er is gerekend met de klantpopulatie Wmo 2016, dus met die specifieke verdeling naar klant- en inkomensgroepen en zorggebruik. Op basis van de cijfers 2015 en 2016 worden hierin geen grote verschuivingen verwacht. Het rekenmodel gaat er bovendien van uit dat door de invoering van cliëntprofielen per 1-1-2018 (resultaatgerichte inkoop) de eigen bijdrage voor inwoners niet wordt beïnvloed. Het is dan ook van belang om als het eigen bijdrage beleid wordt aangepast, goed te monitoren wat dit daadwerkelijk betekent voor de diverse groepen inwoners. voor de inkomsten uit de eigen bijdrage voor de gemeente en indien nodig tijdig bij te stellen.

Bijlage: Eigen bijdrage Wmo: een andere koers